

Sammanställning av inventering av gräsklipps- och slaghacksytor i Bålsta 2020

Del av inventerat område vid Futurumskolan. Foto: Anett Wass

Inventeringen är genomförd av Tommy och Michael Åkerberg.
Rapporten är sammanställd av Anett Wass, kommunekolog Håbo kommun.

Bakgrund

I Bålsta liksom i många större orter i Sverige sköts relativt stora gräsytor genom gräsklippning och slaghackning, vilket många gånger skapar en artfattig och näringsberikad yta. I antagna kommunala styrdokument lyfts naturmiljöer med mångfald och ekosystemtjänster fram och det finns en vilja från förtroendevalda och tjänstemän till att börja ställa om skötseln av vissa gräsklippsytor till en mer ängslik skötsel för att på så sätt gynna den biologiska mångfalden. Delar av de områden som idag slås med slaghack består av sandig mager mark där floran är något mer varierad trots den återkommande grüngödslingen från det som slås av årligen.

Håbo kommun blev under 2020 beviljade LONA-bidrag för projektet *Mångfaldsytor i Bålsta* med syfte att tillskapa åtgärder och en effektiv skötsel för att långsiktigt kunna stärka floran på sandiga marker och stärkta gröna samband i Bålsta och på så sätt skapa goda förutsättningar för vilda pollinatörer. En åtgärd inom projektet är att inventera floran på ett antal utpekade gräsklipps- och slaghacksytor på sandig mark i Bålsta. De utpekade ytorna slogs sent eller inte alls under 2020 för att kunna genomföra inventeringen.

Uppdraget

Inventeringen har skett på uppdrag av Håbo kommun och har genomfördes av Thommy och Michael Åkerberg, två personer som har lång erfarenhet av att växtinventering bland annat för olika landskapsfloror. Syftet med inventeringen var att få en översikt över vilka växtarter som redan idag finns på de utpekade ytorna för att på så sätt få en indikation på vilka områden som kommunen lämpligen bör arbeta vidare med för att omvandla till mer artrik ängsmark. Inventeringen har omfattat 13 utpekade gräsytor i Bålsta som idag främst sköts genom årlig slaghackning eller regelbunden gräsklippning. Några av de utpekade ytorna har ingen regelbunden skötsel alls. Urvalet av ytor grundar sig dels på att flertalet av dem består av mager sandmark och därmed kan ha bättre förutsättningar för en mer varierad flora, dels är det några områden med lerjord som redan har tendenser till en mer varierad flora. Alla områden utom ett har en historia som tidigare åkermark. Alla områden ägs och förvaltas av Håbo kommun.

Genomförande

Inventeringen genomfördes under juli 2020. Arter noterade från varje område har listats och dominerande växtarter har pekats ut. Observationer av mer ovanliga fjärilsarter har också noterats. Inventerarna har även kort beskrivit vilken potential respektive område har att utvecklas till en mer mångfaldsrik yta. Arter som inventerarna ansett varit särskilt naturvårdsintressanta eller ovanliga har rapporterats till Artportalen.

Resultat

Centrumleden

Området består av en smal remsa mellan en gång- och cykelväg och en väldigt trafikerad väg. På andra sidan vägen finns hus med trädgårdar fulla av blommor.

Jordart: främst sand. **Tidigare markanvändning:** De centrala delarna av området har så sent som på 1960-talet ingått i en öppen betesmark. Den smala remsan i övre delen av backen har brukats som åker. Sköts idag genom slaghackning en gång per år.

Potential som äng: En äng här skulle kanske inte gynna insekterna så mycket p.g.a. trafiken.

Dominerande arter: Knylhavre, Ängskavle, Grässtjärnblomma.

Noterade arter (*understrukna arter är rapporterade till artportalen*):

Röllika,	Knylhavre,	Timotej,	Daggkäpa,
Vitmåra,	Hallon,	Häckberberis,	<u>Klätt</u> ,
Åkerfräken,	Häckvicker,	Måbär,	Kärringtand,
Rödven,	Gulmåra,	Stor blåklocka,	Revfingerört,
Alsikeklöver,	Äkta Johannesört,	Kråkvicker,	Luddlost,
Femfingerört,	Gräddmåra,	Ogräsmaskrosor,	Höstfibbla,
Ängsgröe,	Midsommarblomster,	Harklöver,	Backskärvrö,
Rödklöver,	Gulvial,	Gulsporre,	Gul fetknopp,
Fyrkantig Johannesört,	Nyponros,	Kornvallmo,	Hönsarv,
Åkertistel, Grässtjärnblomma,	Kanadensiskt gullris,	Baldersbrå,	Smultron,
Ängshaverrot,	Ängssyra,	Taggsallat,	Blomsterlupin,
Hundäxing,	Skogsklöver,	Mjölke,	Lundelm,
Ängskavle,	Träjon,	Gråfibbla,	Rödskint,
Hundkäx,	Ängsfryle,	Vårbrodd,	Gråbo,
Krusskräppa,	Gullviva,	Prästkrage,	Vitgröe,
Åkervädd,	Brunört,	Sparvicker,	Gårdsgroblad
	Blåeld,		

Skörby-Åkerby-Eneby

Området består av tre öppna gräsytor i anslutning till Skörby, Åkerby och Eneby. Det norra området genomkorsas av välanvända gångvägar och ligger i nära anslutning till ett ridstall. Arten Gyllenlack hittades här i det södra området vilket är det andra fynd i Uppsala län och första i Håbo.

Jordart: sand i de två norra områdena och lera i det södra. **Tidigare markanvändning:** Åkermark.

Skötsel består idag av slaghackning en gång per år i det södra området. Det norra området har ingen skötsel. **Potential som äng:** Det norra området har god potential, särskilt den östra delen men även den västra fuktiga delen som sommartid hyser mycket bastardsvärmare (NT). Även det södra området har god potential. **Dominerande arter:** Timotej, Ängskavle

Noterade arter (understruken arter är rapporterade till artportalen):

Älggräs,	Ängshaverrot,	Vårbrodd,	Backnejlika,	Stor blåklocka,
Natt och dag,	Veketåg,	<u>Rödfibbla</u> ,	Skavfräken,	Praktlysing,
Ängskavle,	Knapptåg,	Småsporre,	Örnbräken,	Midsommarblomster,
Fyrkantig Johannesört,	Krypven,	Rödklöver,	Ängshavre,	Träjon,
Grässtjärnblomma,	Smörblomma,	Gåsört,	Vårfryle,	Stenbär
Strandlysing,	Ängssyra,	Gråbo,	Rödven,	
Hundäxing,	Brunört,	Brännässla,	Fårsvingel,	
Stormåra,	Revfingerört,	Gårdsgroblad,	Blåklocka,	
Piggstarr,	Ogräsmaskrosor,	Vitgröe,	Rockentrav,	
Strätta,	Kanadensiskt gullris,	Vitklöver,	Ärenpris,	
Gulvial,	Gullris,	Nejlikrot,	Berggröe,	
Ängsgröe,	Åkerförgätmigej,	Bredkaveldun,	Rödklint,	
Hästskräppa,	Teveronika,	Backförgätmigej,	Våtarv,	
Åkerfräken,	Femfingerört,	Fackelblomster,	Brudbröd,	
Röllika,	Skogsklöver,	<u>Survinbär</u> ,	Kärringtand,	
Alsikeklöver,	Hönsarv,	Svarta vinbär,	<u>Gyllenlack</u> ,	
Timotej,	Skogsnoppa,	Kvickrot,	Svartkämpar,	
Lundelm,	Blåeld,	Flenört,	Harklöver,	
Kräkvicker,	Gullklöver,	Gulmåra,	<u>Sträv rudbeckia</u> ,	
Åkertistel,	Gulsporre,	Baldersbrå,	Sommargyllen,	
Gökblomster,	Ängsfryle,	Höstfibbla,	<u>Borstnejlika</u> ,	
Krusskräppa,	Gråfibbla,	Nysört,	<u>Fingerborgsblomma</u> ,	
Amerikansk dunört,	Gråbinka,	Vitpyrola,	<u>Jätteprästkra</u> ,	
	Hästhov,	Vass,	<u>Äkta pimpinell</u> ,	
			<u>Lammöra</u> ,	
			Vägtistel,	
			Hundkåx,	

Eneby-Broby

Området består av ett större öppet och solbelyst gräsområde i anslutning till bebyggelse med trädgårdar. Området genomkorsas av gångvägar och är ett populärt strövområde. Området ligger i nära anslutning till betad hagmark. **Jordart:** sand i de två översta områdena och lera i övriga. **Tidigare markanvändning:** Åkermark. Sköts idag genom slaghackning en gång per år. **Potential som äng:** Området har en mycket god potential att bli fin ängsmark som gynnar den biologiska mångfalden, då inkludera hela de öppna gräsyrtorna (inte bara de inventerade områdena). Jordklöver och praktvial är nya fynd för kommunen. **Dominerande arter:** Stormåra.

Noterade arter (understrukna arter är rapporterade till artportalen):

Alsikeklöver,	Prästkrage,	Knippfryle,	Gråbinka,	Fodergetruta,
Rödklöver,	Ängskavle,	Ängsgröe,	Gullklöver,	Gråmalva,
Gulvial,	Gulmåra,	Hundkåx,	Häckberberis,	Rosenmalva,
Ogräsmaskrosor,	Knylhavre,	Åkerfräken,	Natt och dag,	Myskmalva,
Grässtjärnblomma,	Åkervinda,	Blåklocka,	Åkervädd,	Glatt daggkåpa,
Åkertistel,	Gräddmåra,	Vitklöver,	Vass,	Glansros,
Röllika,	Kärleksört,	Gårdsgroblad,	Skogsnoppa,	<u>Praktvial</u>
Timotej,	Rödven,	Gatkamomill,	Fårsvingel,	
Stormåra,	Femfingerört,	Hönsarv,	Ängshavre,	
Ängssyra,	Stor blåklocka,	Hästhov,	Bockrot,	
Ängshaverrot,	Gråfibbla,	Revfingerört,	Kärringtand,	
Smörblomma,	<u>Borstnejlika</u> ,	Kirskål,	Sparvvicker,	
Fyrkantig Johannesört,	Humleusern,	Häckvicker,	Kanadensiskt gullris,	
Hundäxing,	<u>Jordklöver</u> ,	Brännäsla,	Älggräs,	
Backvial,	Åkerförgätmigej,	Harklöver,	Småborre,	
<u>Studentnejlika</u> ,	Vårförgätmigej,	Blåeld,	Mörkt kungsljus,	
Kråkvicker,	Krusskräppa,	Smultron,	Vit sötväppling,	
Renfana,	Praktlysing,	Engelskt rajgräs,	Gråbo,	
	Nyponros,	Rödskint,		

Graneberg

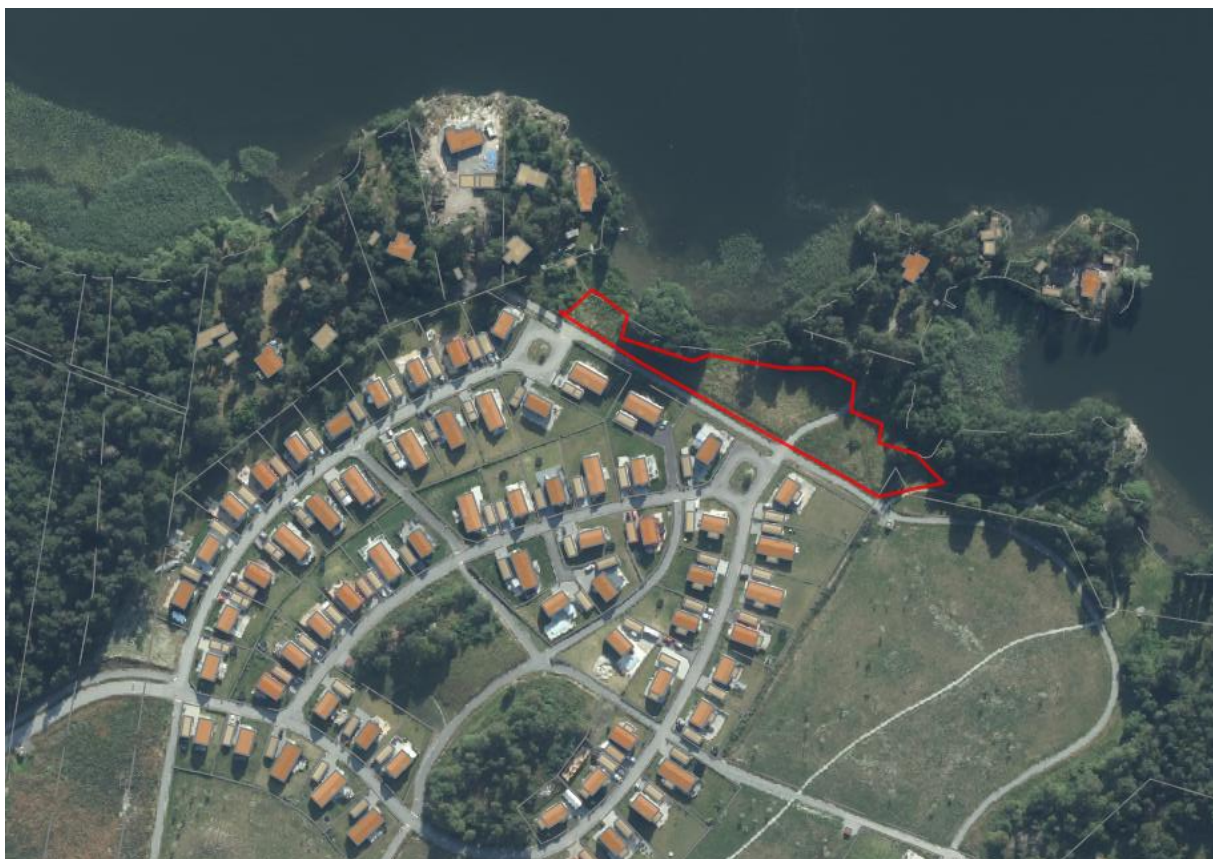

Området består av mestadels öppen gräsmark i anslutning till villabebyggelse och Mälarbanan. Fler vägar och gångvägar genomkorsar området. Området används som parkmark. **Jordart:** sand och lera. **Tidigare markanvändning:** Åkermark. Sköts idag genom regelbunden gräsklippning. **Potential som äng:** Området har mycket god potential att bli en artrik ängsmark. Även den klippta ytan på andra sidan järnvägen bör ingå. **Dominerande arter.** Ängsgröe, Röllika, Timotej, Skogsklöver.

Noterade arter (understrukna arter är rapporterade till artportalen):

Alsikeklöver,	Piggstarr,	Baldersbrå,	Fyrkantig Johannesört,
Vitklöver,	Äkta Johannesört,	Rågvallmo,	Renfana,
Röllika,	Kråkvicker,	Penningört,	Krypven,
Gulmåra,	Blåeld,	Lomme,	Tuvtåtel,
Humlelusern,	Grässtjärnblomma,	Majveronika,	Höstfibbla,
Revfingerört,	Ängshaverrot,	Gårdsgroblad,	Betesdaggkåpa,
Stor blåklocka,	Ärenpris,	Femfingerört,	Strandlysing,
Ogräsmaskrosor,	Brunört,	Knytling,	Nagelört,
Stormåra,	Åkerfråken,	Åkervinda,	Kanadabinka,
Åkertistel,	Blomsterlupin,	Prästkrage,	Harklöver,
Hundkåx,	Hundäxing,	Rödven,	Gråfibbla,
Kärringtand,	Smörblomma,	Engelskt rajgräs,	Hönsarv,
Skogsklöver,	Nejlikrot,	Lundelm,	Fårsvingel,
Timotej,	Rödklöver,	Rosendunört,	Kirskål,
Ängsgröe,	Gråbo,	Hästskräppa,	Gårdsskräppa
Knylhavre,	Krusskräppa,	Smällglim,	
	Hästhov,	Veketåg,	

Frösundavik

Området består av mestadels av högväxt, näringsrik strandäng dominerad av ängskavle. Området ligger i anslutning till villabebyggelse och parkmark. **Jordart:** lera. **Tidigare markanvändning:** Betad strandäng. Området har idag ingen skötsel. **Potential som äng:** Området har god potential att bli en fuktig ängsmark med en något mer högväxt flora men relativt artrik tack vare den tidigare betesregimen.

Dominerande arter. Ängskavle.

Noterade arter (*understrukna arter är rapporterade till artportalen*):

Gråbo,
Färgkulla,
Humleusern,
Åkertistel,
Gulsporre,
Alsikeklöver,
Rödklöver,
Vit sötväppling,
Engelskt rajgräs,
Kruskräppa,
Ängskavle,
Ängsgröe,
Luddkardborre,
Hundäxing,
Hampdån,
Harkål,
Strätta,
Hallon,
Strandlysing,
Veketåg,

Vit snårvinda,
Älggräs,
Vass,
Fackelblomster,
Hästkräppa,
Uppländsk vallört,
Rosendunört,
Bredkaveldun,
Lundelm,
Vete,
Timotej,
Majbräken,
Brännässla,
Gulvial,
Kråkvicker,
Blåeld,
Kärrtistel,
Grästjärnblomma,

Ryssgubbe,
Hönsarv,
Gul sötväppling,
Baldersbrå,
Revfingrört,
Nejlikrot,
Hästhov,
Svalting,
Besksöta,
Taggsallat,
Åkerfräken,
Sparvicker,
Kålmolke,
Gårdsgröblad,
Ogräsmaskrosor,
Druvfläder,
Vitklöver,
Gulmåra,

Äkta Johannesört,
Betesdaggkåpa,
Mörkt kungsljus,
Vitgröe

Slutsats

De inventerade områdena har alla en potential att bli mer artrika ängsliknande områden med rätt skötsel. Inventeringen visar att både områden med sandig och lerhaltig jord kan hysa en relativt varierad flora, men de sandiga områdena har en bättre förutsättning att få en mer artrik flora då de är naturligt näringsfattiga. De flesta av de inventerade områdena har fram till och med 1970-talet varit åkermark, men har därefter inte plöjts utan bara varit gräsmark med olika skötselregim. Inventeringen visar att områdena idag har i medeltal ca 60 arter per område, där vissa områden har fler och andra färre.

Genom att införa en skötsel som omfattar årlig slåtter med skärande verktyg och borttagande av det som slås av, kan flera artrika ängsliknande ytor utvecklas i Bålsta. Denna typ av skötsel skulle gynna biologisk mångfald och ekosystemtjänster som pollinering, matproduktion och skadedjursbekämpning liksom områdenas värde för friluftsliv och skolornas naturstudier. Genom att länka samman områdena med andra artrika gräsmarksområden i närområdet så bidrar skötsel även till att stärka de gröna sambanden i landskapet och arter möjlighet att sprida sig. Flera av de inventerade områdena ligger i anslutning till utpekade områden i kommunens naturvårdsplan. Villabebyggelsens trädgårdar mellan områdena kan också ha en sammanlänkande funktion för pollinerande insekter.